פריער, אַז די אַלע ד' מינים דאַרפן ווערן אַן אַגודה אחת; זיי זאָלן זיין אַזוי פֿאַראיניקט, ביז אַז יעדער סוג זאָל פֿאַרמאָגן די מעלות פון אַלע אַנדערע סוגים אידן, ד.ה. אַז אפילו די וועלכע זיינען אין סוג ערבה, דאַרפן ביי זיי זיין זמנים קבועים וועז זיי זאָלן זיין אין דער בחינה פון לולב — לערנען תורה אין אַן אופן פון התאחדות גמורה.

און די זמנים וועז זיי לערנען תורה באופן הנ"ל, פועל'ן אַז זיי זאָלן אַרויס־גיין פון זייער מעמד ומצב, אַז עס זאָל ביי זיי זיין הילוך בלי גבול אויך אין די איבעריקע ענינים — ווי דער נענוע פון לולב וואָס פּועל"ט אַ נענוע אויך אין די איבעריקע דריי מינים כנ"ל — אין קיום המצוות וכו', ביז אַז אויך די עבודה פון עניני הרשות, פון „בכל דרכיך דעהו" במשך כל היום, זאָל ביי זיי זיין אין אַן אופן פון הילוך.

די התחלה פון דעם אַלעמען איז דער האַרעווען און פֿאַרטיפן זיך אין תורה און — „לאפשא לה", גיין אַלע טאָג העכער און העכער. און בשעת מען האַרעווט איז דאָ די הבטחה [35]), אַז דער „יגעת" וועט ברענגען צו „מצאת", ניט לפי ערך היגיעה, ווי אַ מציאה וואָס קומט „בהיסח הדעת". און דורך דעם וועט מען סוף כל סוף צוקומען אויך צום גילוי פון פנימיות התורה דורך משיח צדקנו — וואָס ביאת המשיח איז אויך אַן ענין פון מציאה, וכמ"ש [36]) „מצאתי דוד עבדי", וואָס דאָס גייט אויף משיח'ן, וואָס ער איז בא בהיסח הדעת [37]) — און די ענינים אויף וועלכע מען האָט איצט געהאַ־רעווט און געגומען בלויז די בחינת הגליא וואָס אין זיי — וועט מען דאַן זוכה זיין צו פֿאַרשטיין אויך זייערע טעמים — טעמי תורה [38]), בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

(משיחת שמחת ביה"ש תשכ"ג)

35) מגילה ו, ב.
36) תהלים פט, כא.
37) סנהדרין צז, א.
38) ראה פירש"י שה"ש א, ב.

שמחת תורה

א. דער פּסוק „תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב", וואָס שטייט אין פּרשת ברכה, איז די ערשטע זאַך פון תורה, וואָס מען הויבט אָן צו לערנען מיט אַ אידיש קינד, ווי חז"ל זאָגן [1]): „קטן כו' יודע לדבר אביו לומדו כו' תורה צוה לנו משה".

דער פּסוק „תורה צוה לנו משה" רעדט וועגן דער תורה ווי זי איז געקומען פון משה רבינו, וואָס ער האָט זי מקבל געווען פון סיני, אַז די „תורה" וואָס „צוה לנו משה", אַנט־האַלט אין זיך די גאַנצע תורה, אויך „כל מה שתלמיד ותיק עתיד לח־דש" [2]), און אַפילו די פנימיות התורה וואָס משיח וועט מגלה זיין. בלויז אין דעם גילוי פון תורה זיינען פאַראַן חילוקים: עס זיינען דאָ ענינים פון תורה וועלכע זיינען שוין אַנטפּלעקט געווארן און עס זיינען פאַראַן ענינים וואָס וועלן נתגלה ווערן ערשט שפּע־

1) סוכה מב, א. הל' ת"ת לאדה"ז רפ"א. וראה גם לקמן ע' 1176.

2) ראה ג"כ לעיל ע' 1088 ובהנסמן שם.

טער. אָבער אויך דאָס וואָס וועט נתגלה ווערן שפעטער וועט ניט זיין קיין נייע תורה ח"ו (נאָך אַמאָל מתן תורה וועט ניט זיין), נאָר דער גילוי פון דער תורה וואָס „צוה לנו משה". ד.ה. אַז דער אינהאַלט פון דעם פסוק איז — געבן צו וויסן, אַז „תורה" — וויפל מען האָט געלערנט און מען וועט לערנען און וויפל מען האָט און מען וועט פאַרשטיין, — איז דאָס אַלץ אין דעם וואָס „צוה לנו משה". ובמילא איז פאַרשטאַנדיק אַז עס איז אַלץ נאָר גאָר אַ קליינער טייל פון דער תורה, ווייל אין איר איז דאָ טיפער און טיפער [3]).

לויט דעם: ווי קומט עס, וואָס אַזעלכע טיפע ענינים לערנט מען (על כל פנים — ברמז) מיט גאָר אַ קליין קינד, וועלכער הויבט ערשט אָן צו לערנען תורה? דער געווויינטלעכער סדר פון לערנען איז דאָך „מן הקל אל הכבד" (פון גרינגער צו שווערער). צום ערשטן לערנט מען גרינגערע, איינפאַכערע ענינים, דערנאָך שווערערע און העכערע, ביז נאָכן צוקומען צו דער שלימות פון פאַרשטאַנד אין ידיעת החיוב, הויבט מען אָן צו לערנען אין דעם סדר פון ידיעת השלילה: מען לערנט צו וויסן ווי אַזוי אמיתית התורה איז לגמרי העכער און מושלל פון אונזער השגה און אַז אַלץ וואָס מען האָט געלערנט און פאַרשטאַנען איז נאָר אָן אפס קצהו פון תורה. אָבער וואָס פאַר אָן אָרט האָט עס צו ריידן וועגן אָט־די העכסטע ענינים פון תורה מיט אַ קטן באַלד ווי ער איז „יודע לדבר"?

דער ביאור אין דעם: די עצמות פון תורה וואָס „צוה לנו משה", איז ניט קיין זאַך וואָס איז שייך צו השגה; דאָס געהערט צו דער נשמה און איז געגעבן געווארן צו יעדער אידן. דערי־בער האָט עצמות פון תורה אַ שייכות צו אַלע אידן, אפילו צו אַ קטן. דער כלל וועגן סדר הלימוד „מן הקל אל הכבד" איז אין ענינים פון השגה, משא"כ תורה — איר עצמות איז כלל ניט קיין ענין פון השגה. אין עצמות פון תורה האָט דער אויבערשטער אָפגעגעבן, כביכול, זיך אַליין, זיין עצמות, און דורך דעם וואָס אַ איד לערנט תורה איז — „אותי אתם לוקחים" [4]), איר נעמט כביכול מיר אַליין.

און דאָס האָט דער אויבערשטער אָפגעגעבן אין דעם לימוד התורה פון יעדער אידן: מצד הנבראים אַליין, איז פונקט ווי דער שכל הקטן איז ניט קיין כלי צו עצמות שבתורה אַזוי איז אויך שכל הגדול ניט קיין כלי דערצו; און נאָר ווייל „בחר בנו מכל העמים" דערפאַר איז „ונתן לנו את תורתו" — ער (דער כל יכול) האָט אונז אָוועק־געגעבן זיין תורה, ווי זי איז שעשועים עצמיים של הקב"ה — און ווייל דער אויבערשטער האָט זיך אַליין אָוועק־געגעבן אין תורה, איז פונקט ווי ער האָט זיך אַרייַנגעשטעלט אין דעם שכל התורה וואָס עס לערנט אַ גדול, אַזוי האָט ער זיך אַרייַנגעשטעלט אין דעם דיבור התורה פון אַ קטן, אַז אין דעם הבל פון אַ תינוק וואָס זאָגט די ווער־טער פון תורה — שטייט עצמות.

און דאָס איז דער סיום פון דעם פסוק — „מורשה קהלת יעקב". „מו־רשה" לשון ירושה [5]), וואו ס'איז ניט נוגע דער מעמד און מצב פון דעם

3) ראה לעיל ע' 1164.

4) ראה תניא פמ"ז.

5) ראה לקו"ת ברכה צד, ד ובהנסמן שם.

יורש, אֲפילו אַ „תינוק בן יום אַ׳ נוחל״ [6]) — אויב ער איז נאָר אַ בן פון דעם מנחיל, באַקומט ער דאָס גאַנצע אייגענטום און ער איז במקום המוריש ממש [7]). און אַזוי איז עס אויך ביי אידן: וויבאַלד אַז זיי זיינען בנים להקב״ה, ווערן זיי אַוועקגעשטעלט במקום המוריש ממש, ד.ה. אַז דורך תורה נעמען זיי עצמות אַליין. און די „מורה״ איז צו אַלע אידן, אפילו צו די וואָס זיינען אין דער בחינה פון „קהלת יעקב״ (יעקב פון לשון עקביים) [8]), אויך זיי נעמען דורך תורה — עצמות.

ב. עס איז אָבער נאָך ניט מובן: אמת טאַקע אַז די עצמות פון תורה איז פאַראַן אויך אין דער תורה וואָס עס לערנט אַ תינוק, צוליב וואָס אָבער מוז מען דאָס מודיע זיין דעם תינוק? וואָס וואָלט אויסגעמאַכט ווען אַט־די ידיעה זאָל ער באַקומען שפעטער, ווען ער וועט גרעסער ווערן און קענען עס גרונטיק פאַרשטיין, און דערווייַלע זאָל מען מיט אים לערנען נאָר די ענינים וואָס זיינען לפי ערכו?

איז דער ביאור אין דעם: ביי אַ אידן דאַרף זיין אָפגעלייגט אַז עצמות ואמיתית התורה איז ניט קיין ענין פון שכל און פאַרשטאַנד. די עצמות פון תורה איז דאָס וואָס זי איז חכמתו של הקב״ה „שהוא וחכמתו אחד״ [9]); און אויב עס פעלט אַט־דער אָפלייג, פעלט דאָן דער גאַנצער יסוד פון תורה.

אַט דער ענין, אַז תורה מיט דעם אויבערשטן זיינען איינס, איז ניט קיין באַזונדער פּרט אין לערנען און פאַרשטיין תורה, ביי וואָס עס זאָל זיין שייך צו זאָגן אַז פריער, פאַר אים, דאַרף מען לערנען אַ גרינגערן ענין. דאָס איז די נקודה העצמית פון גאַנץ תורה וואָס „צוה לנו משה״. איז דאָך מובן אַז צום ערשטן דאַרף מען האָבן דעם יסוד און ערשט דאָן קען מען בויען אויף אים דעם בנין — די השגה פון תורה.

און נאָך אין דעם: לבד זאת וואָס אויב מען זאָל אָפּלייגן אַט־די ידיעה (אַז תורה איז חכמתו של הקב״ה און „הוא וחכמתו אחד״) אויף שפּעטער, וועט דאָך פעלן דער יסוד ביי די אַלע ענינים תורה וואָס ער וועט לערנען ביז ער וועט באַקומען די ידיעה, נוסף על זה: אויב מען וועט זיך איינגעווואויינען צו נעמען תורה בלויז מיט השגה, וועט שפּעטער שוועך זיין צו אייַנקאַרבן ביי זיך די הנחה אַז תורה איז לגמרי העכער פון שכל, כידוע אַז שכל פאַרשטעלט אויף דער בחינה עצמית וואָס איז העכער פון שכל. דערייבער דאַרף מען איינפלאַנצן אַט־דעם אָפלייג וועז דער איד איז נאָך אַ תינוק. און דאָן איז — „גם כי יזקין לא יסור ממנה״ [10]); אויך שפּעטער, ווען ער וועט לערנען תורה בהשגה, וועט די השגה זיין דורכגענומען מיט יראת שמים און קבלת עול, וואָס אַט־די הנחה ברענגט.

ג. ס׳איז אַ מנהג ישראל — וואָס „מנהג ישראל תורה היא״ [11]) — צו פרייען זיך מיט דער תורה בשמחת תורה אין אַ באַשטימטן אופן: מען נעמט אַ ספר תורה ווי זי איז אייַנגעוויקלט אין איר מענטעלע, מען

6) נדה פ״ה, מ״ג.
7) ראה ב״ב סה, א. זבחים ד, ב (שינוי בעלים לאחר מיתה). שו״ת צפנת פענח דווינסק ח״א סקי״ח. וראה גם לעיל ע׳ 1045.
8) לקו״ת ברכה שם.
9) רמב״ם פ״ב מהלי יסוה״ת ה״י. תניא ח״א, פ״ב וח״ב, פ״ו.
10) משלי כב, ו. וראה הקדמה לתניא ח״ב.
11) נסמן לעיל ע׳ 1080.

פֿראָוועט הקפות אַרום דעם שולחן הקריאה און מען טאָנצט מיט דער תורה. לכאורה: דער ענין פון תורה איז דאָך לערנען איר ובשכל שבראש, האָט דאָך די שמחה פון שמחת תורה נעדאַרפט באַשטיין אין דעם, אַז מען זאָל דאָן זיך פֿאַרנעמען מיט לערנען מער תורה, מער בכמות און מער באיכות — לערנען בעיון, און די הבנה אין תורה וואָלט געבראַכט שמחה. פֿאַרוואָס האָט מען איינגעפירט אויס־צודריקן די שמחה פון תורה דורך ריקוד ברגלים און דערצו נאָך איז דער ריקוד מיט דער תורה ווי זי איז פֿאַרמאַכט און איינגעוויקלט אין אַ מענטל — באופן אַז מען קען גאָר אין איר ניט אַריינקוקן?

און כאָטש אַז אויך בשמחת תורה דאַרף מען האָבן שיעורים קבוֹעים אין לערנען תורה — איז עס ווייל יעדער טאָג איז מען מחוייב אין לימוד התורה. מען געפינט אָבער ניט אַז צוליב דער שמחה פון דעם טאָג זאָל זיך פֿאַדערן אַ ספּעציעלע הוספה אין לערנען. ניט אין דעם באַשטייט די שמחה פון שמחת תורה.

איז דער ביאור אין דעם: אמיתית ענין התורה איז, כנ"ל, ניט איר שכל והבנה, נאָר די קדושה פון תורה (וואָס צוליב איר קדושה זיינען אויך עמי הארץ שייך צו תורה [12]) און אויך זיי פּריייען זיך בשמחת תורה). נאָר ווייל תורה דאַרף דורכנעמען דעם מענטשן אין אַ פּנימיות, דורך און דורך, און זאָל ניט בלייבן נאָר בבחינת מקיף, מוז מען דערצו האָבן די הבנה והשגה אין תורה. דורך השגה איז מען ממשיך אין אַ פּנימיות אויך דעם עצם ענין התורה, און דעם פֿאַרבונד צווישן עצם התורה מיט עצם הנשמה, וואָס איז העכער פון שכל.

און דעריבער טאָנצט מען שמחת תורה מיט דער תורה ווי זי איז אייַנגעוויקלט אין אַ מענטעלע באופן אַז מען קען איר ניט לייענען — דאָס אונטערשטרייכט בחינת התורה ווי זי איז העכער פון השגה, און דערמיט איז מען זיך משמח. די שמחה איז ניט מיט דער השגה פון תורה, נאָר מיט דעם וואָס דורך (לימוד וקריאה ב)תורה נעמט מען עצמות [13]).

און דאָס איז אויך וואָס די שמחה דריקט זיך אויס אין ריקוד ברגלים — וויל ברגלים דוקא, בחינת אמונה [14]), דריקט זיך אויס דער עצם.

און אָט דעם ענין פון ריקוד ברגלים און זיך פּריייען מיט דער תורה ווי זי איז אין איר מענטעלע, טוט מען דוקא אַלס אָנהויב פון דער עבודה פון יאָר: נאָך דער תשובה, פֿאַררִיכטן און צוגרייטונג פון אלול, ר"ה, עשי"ת, יו"כ, סוכות און שמע"צ, ווען עס הויבט זיך אָן דער נייער יאָר פון „אַרבעט", זיינען דאָן אַלע אידן ווי אַ תינוק וואָס מען דאַרף אים מחנך זיין, און מחנך זיין דאַרף מען מיטן ענין פון „תורה צוה לנו משה" [15]) — בחינת קבלת עול, און דאָס פּועל'ט, אַז אויך שפּעטער, במשך כל השנה, ווען מען לערנט תורה

---

12) שלכן גם ע"ה מברכים ברכת התו"ה (בתושב"כ. וגם בתושבע"פ „יש לאדם לעסוק בכל התורה גם בדברים שלא יוכל להבין" (הל' ת"ת לאדה"ז ספ"ב. ועייג"כ ע"ז יט, א).

13) ראה גם לקמן ע' 1217 הערה 27, שהריקודים דהקפות הו"ע היציאה מהגבלת מציאותו.

14) לקו"ת דברים סג, ד.

15) והרי קוראים פסוק זה בשמח"ת — וראה של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב, נעתק לעיל ע' 1075 הערה 21.

מיט שכל און פֿאַרשטאַנד, זאָל מען זיין דורכגענומען מיט אמונה און קבלת עול.

ד. על פי הנ"ל וועט מען אויך פֿאַרשטיין וואָס כ"ק מו"ח אדמו"ר האָט געזאָגט וועגן דעם ריקוד פון הקפות, אַז די תורה וויל אַרומגיין בהקפות מסביב לשולחן הקריאה, אין אַזוי ווי די תורה אַליין האָט ניט קיין פיס, וועלכע אַ איד די רגלים של הספר תורה, וועלכע פירן די תורה אַרום דער בימה, כרגלים המוליכים את הראש.

וואָס איז דער פשט פון די ווערטער, אַז אַ איד וועלכע די פיס פון דער ספר תורה? דער ענין איז: דער ריקוד פון שמחת תורה דריקט אויס די החלטה וואָס אַ איד איז מחליט ביי זיך צו נעמען אויף זיך קבלת עול מלכות שמים אויף אַזוי פיל, ביז ער זאָל ניט זיך קיין מציאות פֿאַר זיך; ער איז אַזוי ווי פיס וואָס זיינען בטל צום קאָפּ — ווי נאָר דער ראש וויל עפּעס, טוען עס די רגלים באַלד, פון זיך אַליין[16]. אויב די "רגלים" הערן אָן זייער אייגענע מציאות, און הויבן אָן איבערצוטראַכטן צי זיי זאָלן אויס־פֿאַלגן דעם רצון פון "ראש", איז עס אַ באַווייז אַז אין זיי איז דאָ אַ חולאת ר"ל. און דאָס מיינט אַז אַ איד וועלט די רגלים של הספר תורה — די קבלה און החלטה על כל השנה, אַז ער זאָל זיין בטל לגמרי צו תורה, ביז אַז אַלע הוראות פון תורה זאָלן זיך ביי אים טאָן מעצמו ובדרך ממילא.

און אַזוי ווי אין דעם משל פון ראש און רגלים, ברענגען דאָך די רגלים אַ שלימות אויך אין דעם ראש, מיט דעם וואָס זיי פירן אים אין אַ אָרט צו וועלכן ער אַליין קען ניט צו־קומען[17], אַזוי איז עס אויך בנוגע אידן מיט תורה: דורך דעם וואָס אידן זיינען מקבל אויף זיך דעם יאָך פון תורה מיט שמחה, וועלט אַן עילוי אויך אין דער תורה.

און דאָס איז דער פֿירוש פון „זמן שמחתינו", לשון רבים: אידן פרייען זיך מיט דער תורה און די תורה פרייט זיך מיט אידן, און די ביידע שמחות שטייגן אין איין וואָרט, וואָרום ס'איז הא בהא תליא: דורך דעם וואָס אידן פרייען זיך מיט דער תורה, פרייט זיך די תורה מיט אידן, וויל דורך דעם וועלט אויך זי אַליין נתעלה.

ה. הגם אַז די שמחה פון שמחת תורה דריקט זיך אויס בעיקר דורך ריקוד ברגלים, כנ"ל, איז מען אָבער דאָן מקיף מיט דער ספר תורה סביב לשולחן הקריאה, מען פֿאַרבינדט די שמחה מיט קריאה (לימוד)[18] פון תורה. נאָך מערער: פֿאַר הקפות זאָגט מען די פסוקים פון „אתה הראת" — פסוקים פון תורה. ולכאורה, וויי בינדט זיך צוזאַמען דער ענין פון ריקוד ברגלים, קבלת עול, מיט קריאה (לימוד) אין תורה?

איז דער ביאור אין דעם: חודש תשרי איז אַ חודש כללי, דאָרף מען מיטנעמען דעם כח וואָס דער חודש גיט אויף תורה ומצוות פון אַ גאַנצן יאָר. און דעריבער מוז דער חודש אין זיך (בעניניו הכללים) כולל זיין אויך דעם לימוד התורה פון דעם גאַנצן יאָר — ניט נאָר דעם יסוד פון לימוד התורה — קבלת עול וואָס

16) ראה תניא פכ"ג. וראה לעיל ע' 1161 הערה 12.

17) לקו"ת ר"פ נצבים.

18) כי קריאה בתושב"כ חשיב ת"ת (מג"א ס"נ).

דריקט זיך אויס דורך ריקוד ברגלים — נאָר אויך דעם בנין, דעם לימוד בפועל ממש. נאָר וויבאַלד אַז מען האַלט דאָן ביי דעם יסוד, איז דער עיקר עבודה פן שמחת תורה בגילוי — ריקוד ברגלים, קבלת עול, און ענין הלימוד בתורה איז ברמז.

ו. עוד יש לפרש: אַזוי ווי קבלת עול ווירקט אויף דער השגה, אַז בכדי די השגה זאָל זיין מכוון אל האמת איז עס דורך דעם וואָס זי איז מיוסד אויף קבלת עול — דורך דעם וואָס זיין עצם איז פֿאַרבונדן מיט קדושה, פּועל'ט עס אויף אַלע זיינע כוחות הנפש, אַזוי איז עס אויך לאידך גיסא: דורך דעם אַראָפּברענגען זיין קבלת עול אויך אין השגה, ווערט נתגלה און נשלם זיין עצם [19]). אויב ער בלייבט בלויז ביי אמונה פשוטה און קבלת עול און ער ברענגט עס ניט אַראָפּ אין השגה, איז דאָן אַ ראי' אַז ער איז אַ באַזונדער זאָך פון אלקות, זיינע ענינים פנימיים זיינען ניט דאָס וואָס ער גלויבט, וואָס דערפאַר קען זיך אלקות ביי אים ניט לייגן אין השגה און עס בלייבט בבחינת מקיף. בשעת אַבער ער איז מיחד מיט דעם וואָס ער גלויבט, ער איז אין זאָך מיט אלקות, דאָן איז זיין אמונה באופן כזה אַז זי קומט אויך אין השגה, ביז אפילו אין זיינע דברים הגשמיים.

און דעריבער פאַרבינדט מען דעם ריקוד ביי הקפות מיט פסוקי התורה און מיט קריאה ולימוד בתורה, וויל דוקא דורך לימוד און השגת התורה איז דער ריקוד פון הקפות כדבעי [20]).

ז. דער תוכן פון דעם אויבנגעזאָגטן — אַז צוואַמען מיט דער נקודת האמונה, שלמעלה מהשגה, מוז אויך זיין השגה — איז מרומז גלייך אין דעם ערשטן פסוק וואָס מ'זאָגט פאַר הקפות: „אתה הראת לדעת כי הוי' הוא האלקים", „הראת", ס'איז פאַר דיר באַווייזן געווארן — וואָס ראי' איז למעלה מהשגה — אַז יעדער איד זעט בראי' מוחשית ווי „הוי' הוא האלקים אין עוד מלבדו"; און — „הראת" בדרך ממילא ניט „ראית" (דו האָסט געזען), אַז דו זאָלסט זיך דאַרפן נעמען די מי און דעם רצון צו קוקן, נאָר „אתה הראת", ס'איז פאַר דיר באַווייזן געווארן — וואָס איז גאָר ניט תלוי אין דיין רצון, וואָס דאָס (הראת) קומט מצד דעם יחוד עצמי פון עצם הנשמה מיט עצמות [21]). און נאָך „הראת" זאָגט ער באַלד „לדעת", אַז דער „הראת", די ראי' דאַרף אַראָפּקומען אין „לדעת", אין ידיעה, הבנה והשגה, וואָרום אויב די ראי' זאָל ניט אַראָפּקומען אין „לדעת", פעלט עס דאָן אויך אין דעם „הראת", עס פעלט אין דעם יחוד. בעת ער איז מיוחד מיט אלקות,

19) ובדוגמת משנ"ת לקמן ע' 1216 מעלת כתר תורה (שבשמע"צ (ושמח"ת) — לקו"ת דרושים לסוכות פג, א) — הבנה והשגה, כחות פנימיים — על מעלת כתר מלכות וכתר כהונה (שבר"ה ויו"כ — לקו"ת שם) — קב"ע וכחות מקיפים.

20) וכן גם ברוחניות הענינים: הפסוקים שקודם הקפות הם דוגמת פסוקי מלכיות זכרונות ושופרות (סד"ה לעושה נפלאות תש"ד) שענינם המשכת העצם (דשופר והקפות) ע"י התורה.

21) ועפ"ז יובן תיוך סי' הפשוט ש„אתה" קאי על נשמות ישראל עם פירוש אדה"ז (ד"ה וידבר אלקים תדש"ה פ"ד ועי"ב סד"ה לעושה נפלאות שם) „אתה דו עצמות א"ס ב"ה, הראת, האָסט זיך באַווייזן" — כי הגילוי באופן ד„הראת" (ובפרט שהראי' נמשכת בבחי' „לדעת", שזה עוד נעלה מהראי' עצמה כבהערה שלאח"ז) הוא בכח העצמות דוקא.

מח עס דאַן אַראַפקומען אין אַלע זיינע כוחות און ענינים, ביז אויך אין די ענינים הגשמיים [22]).

און דאָס ווערט אויך נרמז אין דעם סיום הפסוקים פון פאַר הקפות: „כי מציון תצא תורה ודבר הוי' מירושלים". „ציון", „ירושלים" (ואין מקרא יוצא מידי פשוטו) איז דאָך אַ שטאָט במקום גשמי; איז וואָס מיינט עס, אַז פון גשמיות זאָל אַרויסקומען „תורה" און „דבר הוי'"? — נאָר דאָס איז דער אויפטו פון תורה, ממשיך צו זיין פון דעם „אתה הראת", ראי' עצמית, ביז אין שכל אנושי, ביז אויך אין גשמיות, אַז די גשמיות ווערט אַ „ציון" — סימן [23]), גשמיות איז קיין מציאות ניט פאַר זיך, איר מציאות איז וואָס זי איז אַ „סימן" צו אלקות, ווייל עס ווערט אין איר דערהערט ווי „אין עוד מלבדו"; גשמיות ווערט „ירושלים" — „ירא שלם" [24]) — אַז אויך די גשמיות איז דורכגעדרונגען מיט יראת שמים שלימה. דורך תורה ווערט דערהערט ביז אויך אין גשמיות אַז „אין עוד מלבדו".

(משיחת ליל שמח"ת תשכ"ב)

---

22) ונוסף על מה שנת"ל סעיף ו, אשר כל גילוי כשהוא נשאר רק באמונה ולא בא בהשגה, מורה שאינו מיוחד עם הדבר שמאמין בו — הרי באמונת היחוד אשר „אין עוד מלבדו" זה נוגע ביותר. דכאשר נשאר איזה כח וענין שאין נרגש בו היחוד, ה"ז היפך ומגד לענין אין עוד מלבדו.

23) תו"א מקץ לז, סע"ב. לת, א.

24) נתבאר בלקו"ת פקודי ד, א. שם ראה כט, ד ובכ"מ. ומצוין גם לתוס' ד"ה הר (תענית טז, א) והוא ע"פ ב"ר פנ"ו.

לקוטי שיחות

•

פרקי אבות

פרק ראשון

א. אין דער ערשטער משנה פון אבות שטייט: „משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה. הם אמרו שלשה דברים כו'". לכאורה זיינען די צוויי פאַלן פון אָט־דער משנה — דער ערשטער פאַל וועגן דעם סדר המסורה פון תורה ווי משה האָט מקבל געווען די תורה מסיני און האָט זי איבערגעגעבן צו די וויטער־דיקע דורות ביז צו די אנשי כנסת הגדולה, און דער פאַל וועגן די דריי תוראות פון די אנשי כנסת הגדולה ווי מען זאָל זיך אויפפירן — זיינען זיי צוויי גאַנץ באַזונדערע ענינים וועלכע האָבן ניט קיין שייכות צווישן זיך. דאַרף מען פאַרשטיין, פאַרוואָס האָט זיי דער תנא צוזאַמענגענומען אין איין משנה און זיי ניט צעטיילט אין צוויי באַזונדערע משנות?[1])

אויך איז ניט פאַרשטאַנדיק, צוליב וואָס רעכנט אויס דער תנא, אַז משה האָט די תורה איבערגעגעבן צו יהושע, יהושע צו די זקנים און די זקנים צו די נביאים און די נביאים צו אנשי כנסת הגדולה — וואָס איז נוגע צו וויסן אָט־די אַלע פרטים פון סדר המסורה? ער האָט דאָך געקענט זאָגן בקיצור, אַז משה האָט געזומען די תורה מסיני און זי איבערגעגעבן צו שפעטערדיקע דורות, פון איין דור צום אַנדערן, ביז צו אנשי כנסת הגדולה.

נאָך מער: דער תנא גיט דאָך סיווי ניט אַן דעם גאַנצן סדר המסורה. דורך די אַלע דורות וואָס צווישן משה'ן און די אנשי כנסת הגדולה, וואָרום אין זקנים און אין נביאים גופא זיינען דאָך געווען כמה וכמה דורות — ווי דער רמב"ם רעכנט זיי אויס בפרטיות בהקדמתו ליד החזקה ולפירוש המשניות — היינט וויבאַלד אַז דער תנא איז דאָך ניט אויסן צו מאריך זיין אין אויסרעכענען אַלע דורות, איז ניט פאַרשטאַנדיק, פאַרוואָס ער דערמאָנט באַזונדער די דורות פון יהושע, זקנים און נביאים.

נאָך אַ זאַך איז ניט מובן: דאָס וואָס די זקנים האָבן די תורה איבערגעגעבן צו די נביאים און אַזוי אויך דאָס וואָס די אנשי כנסת הגדולה האָבן מקבל געווען פון די נביאים, איז עס דאָך ניט געווען צוליב זייער מעלה פון נבואה, וואָרום אַ נביא טאָר ניט פסקענען אַ דין אין תורה מצד נבואה, וויל „תורה לא בשמים היא"[2]; ער מעג

1) דחלוקת המשניות היא בדיוק. וגוסף על זה שחלוקת המשניות נוגעת לכמה לימודים שעפ"י הכללים של רישא וסיפא וכו', הרי גם מספר המשניות הוא בדיוק וגם נוגע להלכה, לפי מ"ש החלקת מחוקק (אה"ע סי' לח סק"מ) בדין המקדש את האשה ע"מ שאני יודע לשנות, די"ל שדי (וצריך) ג' משניות (כדעת הטור בדין ע"מ שאני יודע לקרות, דבג' פסוקים סגי). ועד כמה נוגע המספר נראה גם בזה שבמס' כלאים פ"ז משנה אחת שאינה נחלקת לשתים, ובכ"ז היא מסומנת בב' מספרים — „משנה ד' וה'" (ועיין בפירוש הון עשיר, לבעהמ"ח משנת חסידים, (הובא ב„תוספות אנשי שם" על המשניות) שפירש זה ע"ד הנסתר). ויש לומר, שמשנה זו נחשבת לענין דין הנ"ל (ע"מ שאני יודע לשנות) כב' משנות.

2) ראה בארוכה הקדמת הרמב"ם לפיה"מ.